

Klaus Warner Schaie (1928 - 2003)

Bron:
<https://sls.psychiatry.uw.edu/publications/k-warner-schaie/>

- Amerikaan
- Cognitief onderzoek
- Ontwikkelingspsycholoog
- Gerontoloog
- Seattle Longitudinal Study

Onderzoek

Eerste longitudinaal onderzoek naar het cognitief functioneren

- 500-tal personen tussen 20 en 90
Elke 7 jaar opnieuw (bij overlijden -> familieleden)
- Focus op inductief redeneren, ruimtelijke oriëntatie, perceptuele snelheid, rekenen, woordenschat en verbaal geheugen
- Hij concludeerde resultaten in een **stadiatheorie** waarbij de stadia focussen op de manier waarop mensen informatie (willen) gebruiken. De stadiatheorie is een **aanvulling** op de theorie van **Piaget**, omdat het onderzoek de volledige levensloop bestudeerde om cognitieve veranderingen te ontdekken naarmate mensen ouder worden. Piaget richtte zich op de kindertijd.
- Hij concludeerde dat niet de vroege volwassenheid **piekt in cognitieve mogelijkheden**, maar de midden volwassenheid. Hij formuleert zo **kritiek op Piaget** door te concluderen dat de cognitieve ontwikkeling niet stopt op het einde van de adolescentie (zie grafieken bron Rögles)
- Bronnen**
Levenslooppсихologie (Rögles)

Visualisatie stadiatheorie

Conclusie:

Formeel denken is het hoogst bereikbare denkniveau, maar **vanaf de volwassenheid functioneren we in een grotere diversiteit aan situaties waar verwacht wordt dat de opgedane kennis gebruikt wordt.**
Afhankelijk van de levensfase binnen de volwassenheid leidt dit tot een verschillende benadering van de kennis.

Koppeling met de verschillende zorgcontexten

- Schaie gaat op cognitief vlak eerder uit van een **rust-roest-model** dan een deficit model.

Schaie toont met zijn studie aan dat cognitief verval (deficit) niet zo groot is als wat we zouden verwachten vanaf de midden volwassenheid. Een aantal testresultaten m.b.t. cognitieve functies tonen opmerkelijke resultaten, zelfs in de latere volwassenheid. Vooral **verbale en ruimtelijke cognitieve mogelijkheden** mogen we niet onderschatten.

Met voldoende **oefening** en **stimulans en hulpmiddelen** kunnen we op hoge leeftijd over een groot deel van onze cognitieve mogelijkheden blijven beschikken.

- Schaie toont dat **levenslang leren** mogelijk is, zolang we rekening houden met de manier waarop en het doel waarmee kennis in de verschillende levensfasen verworven wordt.
= **persoonsgerichte, leeftijdsvriendelijke cognitieve omgevingen**

- Educatie moet niet stoppen na de vroege volwassenheid.

- Bv: In de late volwassenheid (reïntegratiefase) is het belangrijk om na te gaan wat de **persoonlijke interesses** zijn om bij het leren van nieuwe of onbekende zaken de motivatie en de kans te verhogen om het te kunnen.
Bv: Bij personen in het ondernemend stadium is het belangrijk om ontwikkelingskansen te bieden in het professioneel leven.

Enkele koppelingen met agogisch handelen, kwaliteitsvol handelen, zorgrelatie en maatschappelijke context

De conclusies van Schaie gaan in op bepaalde negatieve **beeldvorming** over de cognitieve mogelijkheden doorheen de levensloop. Het is belangrijk om als professional te benadrukken wat ouderen wel nog kunnen en nog kunnen bereiken. (LPD 15+)

De bevindingen van Schaie tonen de relevantie aan om na te denken (ook in de late volwassenheid!) over **stimulerende en compenserende cognitieve omgevingen** die beroep doen op de cognitieve mogelijkheden in de levenslooppfase (LPD 20, 21 en 22). **Leerlingen kunnen ook nagaan hoe zorgcontexten hierop inspelen** (LPD 38)

- bv. *stimulerende omgevingen met focus op verbaal geheugen: leesclub, storytelling (herinneringen delen over ...), koor, herinneringsdagboek aanleggen, gespreksgroep over bv. het nieuws, toneelgroep, ...*
- bv. *compenserende omgevingen met focus op verbaal geheugen: stemgestuurde assistenten, gebruiken van prikboarden, nota's ... om belangrijke info te delen, audioboeken, ...*
- bv. *stimulerende omgevingen met focus op ruimtelijk geheugen: wandelen in omgeving met kaart, geocaching, puzzelen, schaken, overleg over moestuin, ...*
- bv. *compenserende omgevingen met focus op ruimtelijk geheugen: markeringen, herkenningspunten in woonruimten (logisch gestructureerde ruimtes), inzet van loci-methode om zaken te onthouden ...*

Het is belangrijk om cliënten te **observeren** om hun cognitief ontwikkelingsniveau beter te begrijpen. Dit kan helpen bij het vaststellen van individuele behoeften (motivatie en interesses) om te gebruiken bij cognitieve stimulatie (LPD 3)

- bv. contact houden met kleinkinderen -> gsm leren gebruiken, Facebook, Instagram ...
- online betalingen kunnen doen -> lessenreeks, gsm leren gebruiken ...
- bv. nieuws kunnen beluisteren -> sites raadplegen
- bv. spelletjesliefhebber -> (woord)puzzels, kaartclub, (nieuwe) spellen spelen/leren

Belang van **actief luisteren** om persoonsgerichte cognitieve mogelijkheden te creëren (LPD 5)
Belang van het onderzoeken van de mogelijkheden om **empowerment en zelfstandigheid** te bevorderen (LDP 5)